

7942

Népszava

244

1977. január 16.

Tényekkel fűszerezve

Az iskolai úszásoktatásról

Az általános iskolákban az úszásoktatás bevezetéséről a *Művelődésügyi Minisztérium* 1960. januárjában kiadott miniszterhelyettesi utasítása intézkedik. Eszerint: „A fedett medencével rendelkező városokban az úszásoktatás kötelező, a nyitott medencéjű városokban önkéntes.”

Először 1963-ban készült úszás-tanterv, azzal a kitételrel, hogy ott kell megvalósítani, ahol erre a lehetőségek adottak.

1962-ig Budapesten a Fővárosi Tanács oktatási osztálya nyaranként kibérelte a Császár uszodát. Itt — főleg gimnazistáknak — önkéntes és ingyenes úszótanfolyamokat tartott.

1963-ban próbálkozott először az oktatási osztály Budapesten kötelező jellegű úszásoktatás bevezetésével, s erre a célra tíz fedett, illetve nyitott uszodát vett igénybe a nyári vakációt megelőző néhány hétre. Ez a forma nem vált be.

Kedvező fordulat

1965-ben felmérték a fővárosban levő valamennyi, az úszásoktatás céljára igénybe vehető létesítményt — ideértve a vállalatok uszodáit, sőt, még a víztárolókat is. A lehetőségek határain belül meg is indult az általános iskolák ötödik osztályos tanulói részére az úszásoktatás — kötelező jelleggel. A résztvevő tanulók számát azonban nem sikerült hatezer fölé emelni.

1964—65-ben úszásoktatásra jogosító tanfolyamot szerveztek testnevelő tanárok részére.

1968-tól minden pedagógusképző intézetben kötelező a leendő testnevelő tanároknak úszásoktatásból is levizsgáznia.

A fordulat 1968. november 23-án következett be. Ekkor a Fővárosi Tanács vb-ülésein határozatot hozott, amely azóta is érvényben van, és meghatározza az uszodaépítés ütemét, a budapesti iskolákban folyó úszásoktatás kereteit. 1974. december 18-án megerősítették ezt a határozatot.

Általánosan kötelezővé tették az iskolák ötödik osztályos tanulóinak évi 16 órás úszástanítását, és a sportegyesületekhez kapcsolódó sportiskolák első és második osztályosainak évi 45—45 órás, de még nem edzészerű úszástanítását. Az előbbi egyszerűen egy alapkészséget óhajt kifejleszteni a gyerekekben, utóbbi pedig a sportegyesületek úszószakosztályainak tehetségkiválasztását szolgálja.

Az érvényben levő tanterv lehetőséget ad arra, hogy a középiskolások is részt vegyenek az alapkészséget kifejlesztő, évi

16 órás oktatásban — ahol erre lehetőségük van. Kimondták azt is, hogy minden iskolatípusban a harmadik testnevelési órát úszásoktatással tölthetik ki.

Úszás és utazás

Természetesen, mindehhez uszodák kellene. A jelenlegi helyzet sokkal jobb, mint a 60-as évek elején, de még mindig nem kielégítő: 14 kerületben 16 tanuszoda működik.

A tanuszodákon kívül — amelyek számát nehéz gyorsan bővíteni — 14 iskola tanulóit az újpesti fürdőben, 6 iskola a Széchenyiben, 7 a Rudasban, 4 a Császárban, 10 a mátyásföldi szovjet parancsnokság uszodájában, 5 a Sportuszodában, 3 a BVSC-ben, 1—1 a Lukácsfürdőben, a csepeli strandon és a Testnevelési Főiskolán tartja az úszásórákat.

A meghatározott óraszámokban azonban az utazás időtartama is benne van, ezért a gyerekek alkalmanként csak 30—40 percet tölthetnek a vízben, s ez nem mindig elegendő még arra sem, hogy megtanuljanak úszni.

Az iskolai tanuszodák fenntartási költségei és a másik helyen úszókat alkalmankénti és fejenkénti 3 forintos belépődíját a Fővárosi Tanács, illetve a kerületi tanácsok fedezik.

Az uszodák általában csak egy műszakban használhatók, így még éppen el tudják látni feladatukat, de üzemidejük kiterjesztése — s így más kerületek iskoláinak fogadása — jelentősen növelné az üzemeltetési költségeket és rontaná a víz tisztaságát is.

1970—75 között 41 122 tanuló vett részt az iskolai úszásoktatásban. 84,8 százalékuk, azaz 34 875 diák tanult meg úszni. Ez a minimális óraszám mellett jó arány.

A jövőben — az eddigi tapasztalatokra építve — egységes műszaki megoldást kellene keresni, hogy a tanuszodák magasabbak, egészségesebbek legyenek, csökkenjen a páratartalom, és nem utolsósorban: hogy kevesebbe kerüljenek. Tanulmányozni lehetne olyan uszodák építését is — főleg a lakótelepeken —, amelyeket közösen használhatnának a környező iskolák tanulói és szülei is.

10—12 méter, szabad úszásnemben

Az egyelőre még nem teljes statisztikák szerint az utóbbi négy évben a budapesti általános iskolák ötödikes tanulóinak 71,9—82,6 százaléka ta-

nult meg úszni (legalább annyira, hogy 10—12 métert önállóan haladt a vízben). Ez jó arány, de nem a főváros egészére jellemző. Az I., a II., a XII., a XIV. és a XV. kerületben ugyanis még nincs iskolai tanuszoda, s így ezek a kerületek hátrányos helyzetben vannak. Bár az V. ötéves tervben eredetileg nem tervezték újabb iskolai tanuszodák építését, úgy tudjuk, hogy a fővárosi tanács mégis megszavazott 60 millió forintot, hogy ezek a fehér foltok eltűnhessenek, százszázalékos legyen az iskolák uszodái ellátottsága. Természetesen a pénz csak akkor lesz elég, ha társadalmi munkával, sőt, társadalmi összefogással segítjük a létesítmények építését. Dicséretes kezdeményezés az Országos Vízügyi Hivaltól, hogy vállalta egy uszoda megépítését — önerőből.

Mindez nagy terhekért a tanácsra, még azt is mondhatnánk, hogy éppen felül vállalkozott a segítségnyújtásra. Mégis, úgy érezzük, megéri az áldozatot hozni egy egészségesebb nemzedék érdekében.

Új tanterv 78-tól

A lehetőségekre építve, fejlődött a szemlélet is. Az 1978-ban érvénybe lépő új tanterv kimondja: ahol lehet, ott a második osztályban lesz kötelező az úszásoktatás — évi 24 órában. Ahol továbbra is az ötödikesek tanulnak úszni, ott is 20 órára emelik a foglalkozások idejét. Végül, ahol nagyon jók a körülmények, ott, bármelyik csoport is tanuljon úszni, még évi 16 órát hozzáadhatnak a tanterv által előírtához.

Az iskolai úszásoktatás tehát fejlődik, de elsősorban nem az élsportolók utánpótlását szolgálja. Elégedünk meg egyelőre azzal, hogy ha majd minden iskolából kikerülő diák tud már úszni, bekövetkezik egy szemléletbeli változás, amelynek hatására nemcsak az úszásra irányul majd több figyelem, hanem általában a természetes környezetben töltött kikapcsolódásra, a pihenés és az egészségvédelem új formáira is. Addig is megfontolandó: a nagy uszodák építésénél vegyék figyelembe, hogy gyorsan megugrik az úszni tudók és szeretők száma, sőt, azokra is gondolni kellene, akik már tudnak ugyan úszni, de kis tudásukat sem a pancsolóban, sem a mély vízben nem fejleszthetik.

És, mire ide jutunk, az úszáson kívül bizonyára már a többi sportág is könnyedén talál magának utánpótlást az általános iskolákban kibontakozott tehetségekből...

Tardos János